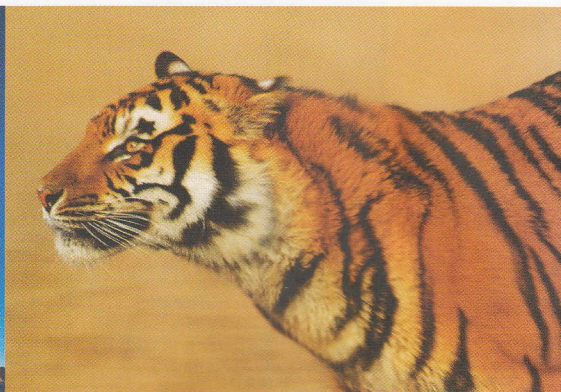
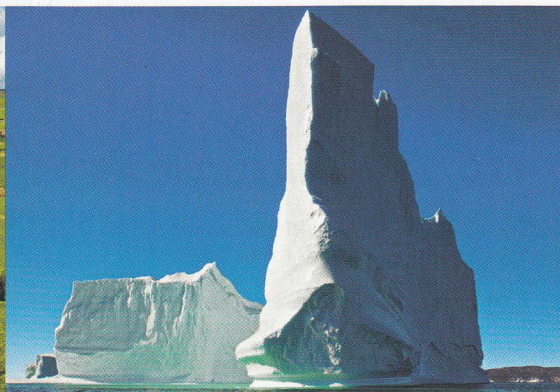

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

501

minuni ale naturii

0 EDIȚIE LITERA

INTRODUCERE 6

AMERICILE ȘI CARAIBELE 8

Jackum Brown
Sarah Oliver

AFRICA 150

David Brown
John Birdsall

EUROPA ȘI ORIENTUL MIJLOCIU 214

Kieran Fogarty
Sarah Oliver
Cathy Lowne
John Birdsall
Edward Buckle
Miranda Barran

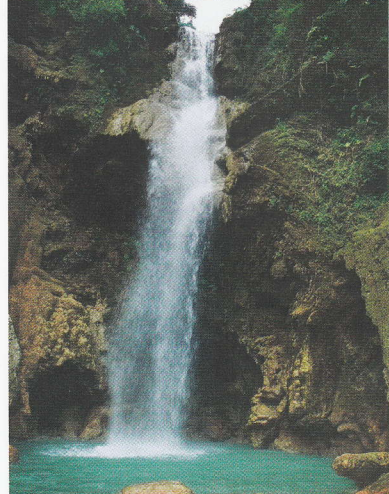
AUSTRALASIA ȘI OCEANIA 388

Cathy Lowne

ASIA 460

Jackum Brown
Kieran Fogarty
Jo Archer

INDICE 540

RO
Respect pentru oamenii și țării

AMERICILE ȘI CARAIBELE

Cascada Niagara

CE ESTE
Cea mai cunoscută cascadă din lume.

CUM AJUNGI ACOLO
Cu mașina sau cu trenul din Toronto.

CÂND SĂ TE DUCI
La sfârșitul primăverii
sau la începutul toamnei.

CEL MAI APROPIAT ORAȘ
Niagara Falls, Ontario, la 4 km.

NU RATA
O plimbare cu barca
la baza cascadei.

TREBUIE SĂ ȘTII
Să ai la tine haine impermeabile.

Deși nu este nici cea mai înaltă, nici cea mai lată cascadă din lume, Niagara este cea mai cunoscută cădere de apă. Se întinde de-a lungul graniței dintre Canada și Statele Unite și s-a format în timpul ultimei ere glaciare, când ghețarii din calota Laurentide s-au retras, dând naștere Marilor Lacuri. Apa scursă din lacul Erie în lacul Ontario a creat un defileu peste escarpamentul Niagara și, în milenii care au urmat, a erodat șisturile argiloase de sub stratul dur de rocă dolomitică. Cascada are în prezent o rată de retragere de circa 1 metru pe an.

În partea americană a cascadei se află cam 10% din debitul Niagarei, în timp ce cascada Horseshoe (Potcoava), din partea canadiană, are un debit mult mai mare. Apa curge aici cu uimitoarea viteză de 56,3 km/h.

Triburile indigene o numesc Onguiaahra, „bubuit de tunet“, nume ce reflectă insuficient zgomotul produs de cei 185 000 m³ de apă urlătoare care se prăbușesc în fiecare minut în defileu.

Vasul *Maid of the Mist* îi poartă pe vizitatori prin defileu până la baza cascadei Horseshoe, pentru o experiență cu adevărat remarcabilă și cam umedă, dar și pentru curcubeiele fotogenice create de soare prin ceață.

Cascada Niagara

Libris

Muntele Hoodoo

Respect pentru oameni și cărți

Pe malul nordic al râului Iskut, în nordul îndepărtat al provinciei Columbia Britanică, se înalță impunătorul vulcan Hoodoo, cu vârful turtit. Puțini știu că atât în Yukon, cât și în Columbia Britanică există regiuni întinse cu activitate vulcanică, parte din instabilul Cerc de Foc al Pacificului.

Muntele Hoodoo se ridică în vestul centurii vulcanice Stikine și este considerat vulcan activ, care poate erupe din nou. Vârful lui plat e acoperit cu o calotă de gheață cu un diametru de 3–4 km. Forma turtită arată că s-a format înainte de era glaciară, primele erupții având loc cu vreo 100 000 de ani în urmă. Cele mai multe depozite vulcanice găsite aici sunt scurgeri de lavă, dar există și roci piroclastice, demonstrând că vulcanul a avut una sau mai multe perioade explozive. Cel mai recent strat de lavă pare să provină de sub calota de gheață.

Două văi glaciare flanchează acest vulcan: Twin Glacier, la nord-est, și Hoodoo Glacier, la nord-vest. Numai versantul sudic, care coboară până în lunca râului Iskut, nu e acoperit de gheață. La 15 km de latura sudică există importante mine de wollastonit și de aur, care pot fi puse în pericol de o eventuală erupție. Dacă erupția s-ar produce prin calota de gheață și peste ghețarii de lângă ea, inundațiile produse de râurile Iskut și Stikine ar provoca probleme mari, inclusiv distrugerea crescătoriei de somoni care se găsește pe acesta din urmă.

CE ESTE

Un vulcan activ.

CUM AJUNGI ACOLO

Poți închiria un elicopter sau poți să aranjezi cu cei care asigură transportul la mină să te ia și pe tine.

CÂND SĂ TE DUCI

Din iulie până în septembrie.

CEL MAI APROPIAT ORAȘ

Stewart, la 100 km.

TREBUIE SĂ ȘTII

Muntele Hoodoo este unul dintre cei 100 de vulcani canadieni cu activitate seismică recentă. Aici nu există nici un fel de infrastructură turistică.

Muntele Hoodoo

*Siluate de caribu profilate
pe cerul serii, în drum
spre izvoarele râului Thelon*

Migrația turmelor de caribu

În Canada trăiesc peste 2,4 milioane de caribu, care pot fi întâlniți din Columbia Britanică, în vest, până în Newfoundland, în est, și de la granița cu SUA, în sud, până la insula Ellesmere, la nord de Cercul Polar Arctic. Jumătate din ei fac parte din specia *Rangifer tarandus groenlandicus* și trăiesc în general în opt turme mari migratoare, circulând între tundra din nordul îndepărtat și pădurile rare de conifere din sud. Distanțele parcurse în timpul acestor migrații de vară și de iarnă pot ajunge și la 800 km, iar spectacolul oferit de ele este unul dintre cele mai fascinante.

Primăvara, aceste animale pornesc din nord către tundra deschisă, unde se pot hrăni cu ierburi și plante succulente. Aici sunt crescuți și puii, care se dezvoltă rapid mulțumită laptelui deosebit de gras al femelelor. În patru luni sunt înțărcați și suficient de puternici pentru a porni în călătoria spre sud. Cât timp puii sunt mici, caribu trăiesc în grupuri restrânse, conduse de o femelă mai în vârstă, dar în curând li se alătură și masculii, pregătiți de rutul de toamnă. În cele din urmă, se adună cu toții și pornesc cu miile pe același traseu pe care au venit, către marginea pădurilor boreale care le asigură adăpost la venirea gerului. Iarna, caribu se hrănesc în special cu licheni și își folosesc coarnele ca pe niște lopeți cu care curăță zăpada în căutarea hranei.

Migrația în sine este pândită de mari pericole, căci aceste erbivore au mulți prădători: lupi, urși negri și grizzly, lincși, coioți și acvile aurii. Caribu parcurg zilnic distanțe foarte mari, chiar și 80 km, și traversează râuri învolburate și pline de gheață prin viscol și zăpadă, încercând să se protejeze de atacuri.

CUM AJUNGI ACOLO

Există multe excursii organizate de agenții turistice care te duc cu avioane mici la locuri de campare aflate pe traseul migrației.

CÂND SĂ TE DUCI

Din august până la mijlocul lui septembrie.

CEL MAI APROPIAT ORAȘ

Yellowknife, în Teritoriile de Nord-Vest, poate fi un punct bun de pornire.

TREBUIE SĂ ȘTII

Încălzirea globală va afecta grav turmele de caribu.

Libris

Parcul Național Yoho

Respect pentru oameni și cărți

Parcul Național Yoho este cel mai mic dintre cele patru parcuri naționale ce alcătuiesc Canadian Rocky Mountain Parks, sit înscris în Patrimoniul Mondial UNESCO. Aflat în sud-estul Columbiei Britanice, pe pantele vestice ale Munților Stâncoși, parcul este o regiune uimitoare, în care vei vedea o mulțime de vârfuri înzăpezite (28 dintre ele au înălțimi de peste 3 000 m), lacuri glaciare, cascade, râuri vijelioase și păduri dese și întunecate.

În 1909, Charles Walcott, de la Smithsonian Institution, a descoperit aici un depozit unic în lume de fosile din Cambrian. Au fost găsite circa 120 de specii de nevertebrate marine, perfect conservate, datând de acum 515 milioane de ani, atunci când apele mării calde scăldau aceste teritorii, devenite de mult versanți ai unor munți înalți. Aceste viețuitoare primitive aveau forme bizare, iar fosilele de la Burgess Shale le-au oferit oamenilor de știință o mulțime de informații despre evoluția speciilor.

Pentru constructorii căii ferate Canadian Pacific, acești munți au fost un adevărat coșmar; însă au reușit să construiască aici două remarcabile tuneluri în spirală, ce urcă în interiorul muntelui până la trecătoarea Kicking Horse. Puternicul râu cu același nume a săpat în rocă un pod natural, iar eroziunea exercitată de apă a creat și *hoodoo*, bolovani mari de stâncă aflați în echilibru pe piloni formați din depozite glaciare. Topirea ghețarilor produce uimitoarea culoare a lacului Emerald și cascada Takakkaw, a treia din țară ca înălțime; toate acestea pot fi văzute fie într-o călătorie cu mașina, fie într-o drumeție de 400 km pe trasee bine întreținute.

CE ESTE

Unul dintre cele trei situri cunoscute pentru fosile din Cambrian.

CUM AJUNGI ACOLO

Cu mașina.

CÂND SĂ TE DUCI

Oricând; dacă vrei drumeții cu ghid până la siturile fosiliere, cel mai bine e din iulie până în octombrie.

CELE MAI APROPIATE ORAȘE

Field, în centrul parcului;
Lake Louise, la 27 km.

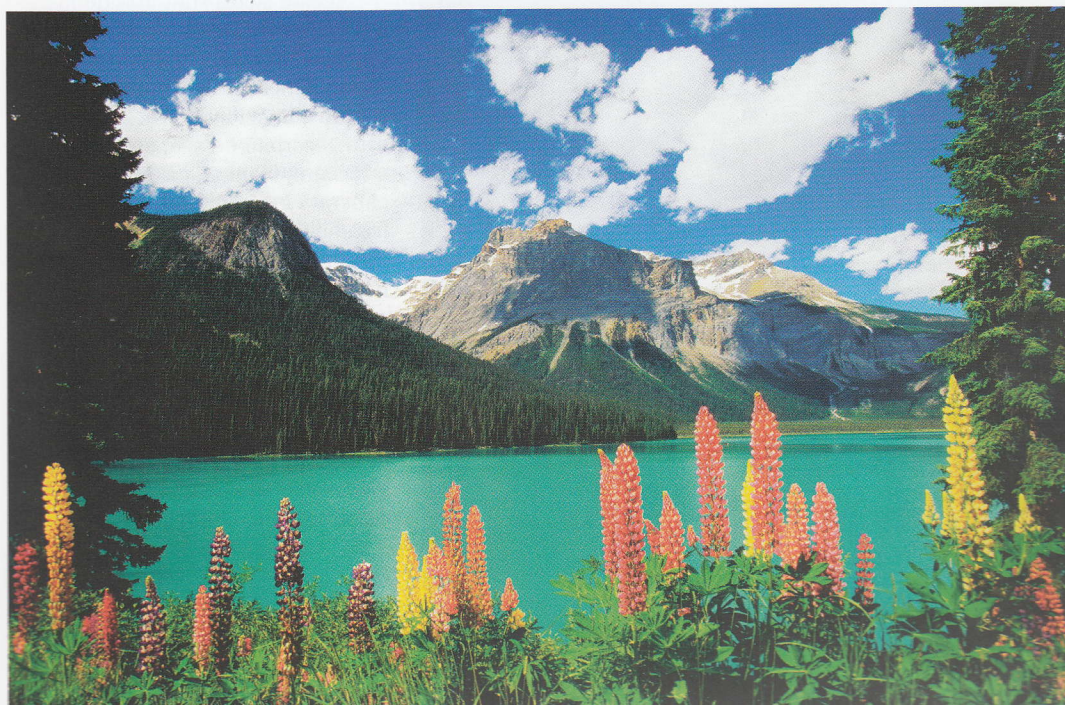
NU RATA

Lacul O'Hara.

TREBUIE SĂ ȘTII

Se plătește taxă de intrare.

*Lacul Emerald și Munții
Stâncoși Canadieni*

Marile Lacuri

CE SUNT

Cinci lacuri ce alcătuiesc cel mai mare ansamblu de apă dulce de pe Pământ.

CUM AJUNGI ACOLO

Cu mașina din Chicago, Detroit sau Toronto.

CÂND SĂ TE DUCI

Vara, dar ia cu tine și spray antițânțari.

CEL MAI APROPIAT ORAȘ

Există o mulțime de orașe și orașele pe malurile lacurilor.

*Vedere de pe naveta spațială
Atlantis asupra Lacului
Superior, la sfârșitul lui martie.
Pot fi văzute și lacurile
Michigan și Huron.*

Cele cinci Mari Lacuri din America de Nord – Erie, Huron, Michigan, Ontario și Superior – se află la granița dintre SUA și Canada și au fost săpate de ghețari imenși în timpul ultimei ere glaciare, umplându-se cu apă odată cu retragerea acestora.

Aceste lacuri interconectate alcătuiesc cel mai mare ansamblu de apă dulce de pe Terra, cu un volum de circa 22 812 km³ și o suprafață totală de 151 681 km²; principala gură de vărsare în Atlantic e asigurată de fluviul St. Lawrence. Această legătură cu oceanul este și motivul pentru care s-a început exploatarea lacurilor în industria grea, mai ales de către Statele Unite, însă, după apariția căilor ferate, a șoselelor și transportului aerian, zona nu mai e azi la fel de agitată ca altădată. Departe de orașele mari, precum Detroit, Chicago, Buffalo sau Montréal, există golfuri liniștite și întinse regiuni cu peisaje uimitoare care pot fi explorate.

S-a depus un efort susținut pentru conservarea zonelor sălbatice, mai ales în diverse parcuri naționale dimprejurul lacurilor,

acolo unde poți să te pierzi zile întregi. Printre animalele care pot fi văzute în aceste regiuni liniștite se numără șoimul călător și vulturul pleșuv, dar dacă vrei să vezi urși negri, elani, lupi cenușii sau lincși canadieni, trebuie să ajungi în zone mai sălbatice. Lacurile pot fi explorate din caiac sau canoe.

Aceste lacuri sunt atât de mari, încât în anumite locuri este imposibil să vezi malul opus; dimensiunea lor are impact inclusiv asupra climei locale. Vara, căldura este absorbită de apă, astfel încât e răcoare; toamna, căldura este eliberată încet, întârziind instalarea frigului iernii; iarna, aerul uscat dinspre vest absoarbe umezeala provenită din lacuri și o transportă spre est, unde întâlnește o zonă mai rece și se transformă în căderi masive de zăpadă.

Fie că vizitezi regiunea pentru faună, fie că vrei să-i admiri peisajele și lacurile, dimensiunile și frumusețea acestei zone sălbatice te vor uimi.

Libris

Complexul Forestier Dong Phayayen-Khao Yai

Înscris în Patrimoniul Mondial UNESCO în 2005, Complexul Forestier Dong Phayayen-Khao Yai cuprinde patru parcuri naționale și un sanctuar, întinzându-se pe 230 km de la Khao Yai, la 120 km de Bangkok, spre est, către granița cu Cambodgia. Districtul Khao Yai, aflat pe un afloriment stâncos din Munții Dongrek, are înălțimi care coboară treptat de la 1 351 m în vest până la 200 m în est.

Complexul conține șapte tipuri majore de pădure; predomină însă pădurea tropicală, verde tot anul, care acoperă 75% din toată suprafața. Sunt râuri năvalnice și izvoare repezi, cu o puzderie de cascade și defileuri, pe partea sudică a munților. Această vastă arie protejată asigură habitatul pentru o mulțime de specii de animale și plante care în alte locuri sunt în pericol. Cel puțin 2 500 de specii de plante au fost înregistrate aici, inclusiv 16 endemice. Sunt 200 de specii de reptile și amfibieni, aproape 400 de specii de păsări și 112 specii de mamifere.

Printre acestea sunt mamifere mari, precum elefanți asiatici (o populație de circa 300 de exemplare), tigri, urși negri asiatici, urși-lună malaezieni, leopardzi pătați, pisici marmorate, giboni cu păr lung și două specii de macac.

Circa 50 km de trasee de drumeție străbat pădurea – un loc extraordinar, cu copaci înalți drapați în liane, mușchi și epifite. Sunt perioade în care înfloresc o mulțime de copaci și arbuști, iar orhidee sunt peste tot. Pădurea nu e niciodată tăcută: gibonii strigă, cicadele țacăne continuu, iar păsările fluieră și cântă. La apus, poți vedea peste un milion de lilieci părăsind peștera de la marginea parcului, în căutarea hranei.

CE ESTE

O zonă cu pădure tropicală de importanță internațională, care conservă peste 800 de specii de faună, inclusiv 24 de specii vulnerabile sau amenințate cu dispariția.

CUM AJUNGI ACOLO

Cu trenul sau cu mașina până la Pak Chong, din Bangkok, apoi cu mașina.

CÂND SĂ TE DUCI

Noiembrie-mai.

CEL MAI APROPIAT ORAȘ

Pak Chong, la 23 km.

NU RATA

Ayutthaya.

TREBUIE SĂ ȘTII

Intrarea se plătește. În lunile de iarnă vei avea nevoie de o jachetă seara.

*Gibon cu mâini albe (Hylobates lar),
Parcul Național Khao Yai*

Arhipelagul Similan

CE ESTE

Un parc național marin în care poți face scufundări și snorkelling.

CUM AJUNGI ACOLO

Cu barca de la Phuket, Thap Lamu sau Hat Khao Lak.

CÂND SĂ TE DUCI

Decembrie-mai.

CEL MAI APROPIAT ORAS

Khao Lak, la 2 ore de mers cu șalupa.

TREBUIE SĂ ȘTII

Intrarea se plătește. Birourile parcului, centrul turistic și toate facilitățile sunt pe insula Ko Miang. Dacă nu, poți să faci o croazieră.

Arhipelagul Similan este cu adevărat una dintre cele mai valoroase comori ale Thailandei, iar recifele din jurul insulelor oferă unul dintre cele mai spectaculoase decoruri subacvatice din lume.

Parc național marin, cele nouă insule care compun arhipelagul sunt practic nelocuite, cu excepția administratorilor rezervației și a grupurilor organizate de turiști care vin aici pentru scufundări și a grupurilor organizate de turiști care vin aici pentru scufundări. Marina militară thailandeză își face simțită prezența pe una dintre ele, unde protejează o rezervație de țestoase marine, iar pe o altă insulă fiica cea mică a regelui actual are o casă. Toate acestea au ajutat parcul să scape de excesele pescarilor care obișnuiesc să dinamiteze reciful în căutarea exemplarelor mari.

Malurile din sud sunt bine protejate în fața furtunilor musonice, au plaje cu nisip alb și recife cu pante line, oferind un loc minunat pentru snorkelling. Țărmurile din vest sunt lovite din plin de forța vânturilor și a valurilor Mării Andaman, iar peisajul subacvatic este mult mai dramatic: bolovani de granit acoperiți de corali par să fi fost rostogoliți în mare, unde au creat arce și pasaje, faleze și peșteri la adâncimi care variază de la 2 la 30 m.

Siluețele fantastic contorsionate ale diferitelor specii de coral mișună de creaturi acvatice variate. Bancuri de pești intens colorați – pește-înger, pește-fluture și mulți alții – se adună și se răsucesc prin pădurea de anemone și evantaie de mare care se leagănă ușor la suflarea curenților destul de puternici ca să curețe reciful de nisip și să asigure astfel o vizibilitate perfectă în această magică lume subacvatică.

Peștișorii și evantaiele de mare sunt doar o mică parte din frumusețile care se oferă privirii în recifele Similan.

